

ULIs historia

Rapport utarbetad av Lars Hansen, ULI

ULI rapport 1998:2

ULIs historia

Rapporten är utarbetad av
Lars Hansen, ULI

ISSN 1101-8895
ISRN ULI-RS-98/2—SE

Titel: ULIs historia
Utgivare: Utvecklingsrådet för landskapsinformation (ULI)
© Utvecklingsrådet för landskapsinformation
Utgiven: December 1998
Upplaga: 500 exemplar
Tryck: Gävle Offset AB, Gävle

Rapporten kan beställas från ULIs kansli.
Pris exkl. moms: 100:-/st för ULIs medlemmar, 200:-/st för övriga.
Adress till kansliet:
ULI, 801 82 Gävle.
Tel: 026-63 30 95. Fax: 026-61 32 77. E-post: uli@uli.se
Rapporten finns också att hämta på ULIs hemsida under adress: www.uli.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	SID
SAMMANFATTNING	8
ULIS BILDANDE	9
VERKSAMHETEN HOS ULI	9
ULIs stadgar	9
FoU	9
Standardisering	10
Undanröjande av hinder för datautbyte	10
Utbildning	11
Information	13
MEDLEMMAR	13
STYRELSE	14
KANSLI	15
EKONOMI	15
FRAMTID	15

SAMMANFATTNING

Föreliggande rapport utgörs, så när som på denna sammanfattning, av en artikel i Sveriges Kartläggning, Tillägg 1988-1997.

Utvecklingsrådet för Landskapsinformation, ULI, är en idéell förening av svenska organisationer som bildades 1986 och verkar för en effektivare användning av geografisk information. De senaste åren har antalet medlemmar varit omkring 125. En styrelse av medlemsrepresentanter leder ULIs verksamhet, ett kansli med 2 personer står för den dagliga verksamheten, årsmötet är högsta beslutande organ. ULI är den nationella medlemmen i the European Umbrella Organisation for Geographic Information, Eurogi.

ULI har initierat bildandet och bistår med finansierandet av Stanliprojektet inom STG. ULI har legat bakom tillkomsten av Stockholm Centrum för Geoinformatik, CGI, på KTH.

ULI deltar i nationella samarbetsprojekt inom GI-området: Nordisk Kvantif 2, Nationella SamGISgruppen, REGGIT-gruppen, Metadata för geografisk information mm.

ULI arrangerar årliga tvådagarskonferenser som brukar samla omkring 200 personer och ger ut en tidning med 4 nummer per år. Sedan 1996 informerar ULI genom en hemsida på Internet om aktualiteter, geografisk information, företag, föreningar, konferenser mm och under 1998 anslöts ett konferenssystem.

ULI ger ut rapporter i angelägna ämnen såsom FoU-program, Standardisering, Kostnad/nyttoanalyser, Goda Exempel. Med 2-3 års mellanrum har enkäter om GIS-användandet i Sverige rapporterats.

ULI har gett ut boken Introduktion till GIS som sålts i 6000 ex och producerar fn tillsammans med Byggforskningsrådet Lärobok i GIT.

I den senaste Verksamhetsplanen (för 1999) läggs tonvikten på ULIs ansträngningar på kompetensutveckling och informationsförmedling.

Gävle i oktober 1998

Lars Hansen
kanslichef

ULI bildades 1987 och perioden för föreliggande Tillägg till Svensk Kartläggning överensstämmer ganska väl med ULIs första 13 år, och det kändes naturligt att hörsamma redaktörens uppmaning att skriva några sidor om ULI.

Undertecknad kom in i bilden först 1996 och har fått studera handlingar och intervjua de som varit med tidigare för att kunna ge en någotsånär heltäckande beskrivning av ULIs utveckling. Jim Widmarks artikel i ULI information 4/96 har i detta avseende varit särskilt matnyttig.

ULIs bildande

ULI bildades 1986-10-09

Detta föregicks av att Lantmäteriverket i sin roll som nationell samordnande myndighet inom området landskapsinformation hade behov av samverkan med organisationer verksamma inom området. Beredningsgruppen för FoU inom landskapsinformation bildades 1984 med representanter för FOA, KTH, LMV, SCB, Skogsstyrelsen, Stockholms Universitet med Jim Widmark, LMV, som ordförande.

1985 bildades Arbetsgruppen för FoU inom landskapsinformation, AgLinFoU, och då hade beredningsgruppen förstärkts med representanter för Svenska kommunförbundet, Konsultföreningen och Televerket. AgLinFoU utarbetade ett FoU-program som presenterades på ett seminarium 9-10 oktober 1986 och under detta bildades en förening som året därpå döptes till ULI.

Verksamheten hos ULI

ULI stadgar

ULI övertog Ag LinFoUs uppgifter och det var naturligt att ULIs första stadgar återspeglade detta förhållande. Enligt dessa var ULI en ideell förening för samverkan beträffande FoU inom området landskapsinformation.

I 1994 års stadgar vidgades ULIs ändamål till att vara en ideell förening för samverkan i att åstadkomma en effektiv användning av landskapsinformation i samhället. Medlen var FoU, standardisering, undanröjande av hinder för datautbyte, utbildning och information.

I det följande görs ett försök att beskriva ULIs verksamhet sorterade under dessa rubriker trots att vissa verksamheter egentligen berör flera rubriker.

FoU

Arbetet med att ta fram en översikt över pågående forskningsprojekt inom ULIs verksamhetsområde inleddes 1987 och presenterades året därpå.

Tillsammans med den svenska GPS-gruppen presenterades 1988 ett förslag till FoU-program för GPS-området. En utvärdering genomförd året därpå visade att förslaget fått ett positivt mottagande av GPS-användarna och att detta utnyttjades i olika sammanhang.

Arbetet med ett FoU-program för GIS-området inleddes 1990 och presenterades i ULI rapporter på engelska och svenska. Utifrån detta verkade ULI på ett antal fronter för att konkretisera förslagen i programmet: ramprogram med forskare, regeringsuppvaktning, uppvaktning av forskningsråd. I december 1993 inbjöd BFR och andra forskningsstödjande organ 7 forskargrupper att inkomma med förslag till program för kompetens-

centra inom GIS-området. Efter utvärdering av dessa förslag beslöt BFR stödja Stockholms Centrum för Geoinformatik, CGI, med ett basstöd under 3 år. CGI bildades i juli 1995.

För att ULI och andra skall få ett gott underlag för beslut om olika åtgärder har ULI genomfört återkommande enkäter (1989, 1991, 1995 och 1997) bland svenska GIS-användare som sammanställts, bearbetats och presenterats i ULIs rapporter.

Standardisering

ULIs verksamhet inleddes med att förankra och konkretisera insatser inom ramen för Ag LinFoUs forskningsprogram. Det kom mest att handla om standardisering och ULI deltog i MK/TFA-översynen tillsammans med en arbetsgrupp. Man arbetade med kvalitetsklassning av data, transferering av vektordata och med terminologi. ULI tog initiativet till bildande av en grupp för överföring av rasterdata.

Man konstaterade att det saknades en grupp med det övergripande ansvaret för standardisering av landskapsinformation och kansliet fick i uppdrag att föreslå formerna för bildandet av en sådan. Resultatet från en enkät hos ULIs medlemmar diskuterades på Högsbo i februari 1988 och ett förslag till ett nationellt standardiseringsprojekt utarbetades.

Åren 1988-90 var ULI hårt engagerat i genomförandet av standardiseringsprojektet och då särskilt terminologi
objektklassificering, datastrukturer och transfereringsformat
referenssystem för lägesbestämning
kvalitetsmärkning

Från 1990-09-01 överfördes projektledaren och projektledningen till Standardiseringsgruppen STG varvid ULIs insatser i det dagliga standardiseringsarbetet väsentligt reducerades. ULI deltar i projektstyrelsen och är huvudbeställare till projektet genom att en stor del av finansieringen av projektet kanaliseras via ULI. Arbetet regleras med 3-årsavtal mellan ULI och STG och mellan ULI och ULIs stanlifinansiärer.

Vidare genomför ULI punktinsatser t ex för
att trygga finansieringen
att informera om arbetet och om framtagna standarder
att initiera nya kommittéer inom Stanli

Här görs inget försök att teckna Stanliprojektets historia.

Undanröjande av hinder för datautbyte

ULI verkar på flera fronter för att undanröja hinder för ett effektivt datautbyte mellan producenter och användare. Hindren kan vara tekniska, organisatoriska, ekonomiska eller av sekretessart.

ULI upprättade 1988/89 ett förslag till allmänna rekommendationer för upplåtelse av data för forskning och utveckling. Tio år senare överväger ULI att ta fram allmänna rekommendationer om upplåtelse av data från alla svenska producenter.

En rad nationella utredningar har genomförts som ULI deltagit i:

I Nordisk Kvantif 2 utreddes samhällnyttan av småskalig geografisk information varvid ULI ledde den svenska delen av utredningen som presenterade 1989.

Tillsammans med ett antal statliga och kommunala organ utredde ULI 1990 informationsförsörjningen inom PBL/NRL-ramen.

Ungefär samma organ bildade 1992 den nationella SamGISgruppen med uppgift att ta fram underlag avseende datautbytesbehov inom områdena fysisk planering och naturresushushållning mm. ULIs kansli kom att utgöra gruppens sekretariat. Gruppen avgav sin slutrapport 1995 och upplöstes formellt 1997.

Regeringens arbetsgrupp för samverkan om geografiska data och GIS (REGGIT) bildades halvårsskiftet 1995 och ULI deltog i gruppens arbete åren 1995-97. Gruppen inventerade tillgång på svensk geografisk information, utredde när nationell täckning av olika tema skulle uppnås och föreslog prissättningsprincipen uttagskostnad för statlig geografisk information.

I avsaknad av efterkalkyler som visar lönsamheten i genomförda GIS-satsningar lät ULI genomföra analyser av 4 sådana som presenterades i ULI rapporten Kostnads/nyttoanalyser av GIS-projekt.

ULI har varit remissinstans i statliga utredningar:

- Kart- och fastighetsverksamhet i myndighet och bolag (SOU 1993: 99)
- Kart- och fastighetsverksamhet- finansiering, samordning och författningsreglering (SOU 1994: 90)
- 2 REGGIT rapporter 1996 och 1997
- Grunddatabasutredningen 1998

Inför bildandet av Eurogi – EU kommissionens paraplyorganisation för geografisk information – tog ULI 1993 initiativet till utökat samarbete med andra svenska föreningar verksamma inom området geografisk informationshantering. ULI ordnar därefter årliga möten med nationella och regionala föreningar, de senaste åren i anslutning till ULIs höstmöte. Samarbetet fungerar bra och ULIs hemsida på Internet har blivit ett nav för de regionala SamGIS-föreningarnas informationsutbyte.

Vid bildandet av Eurogi 1994 valdes ULI in som medlem, och ULIs kanslichef ingick i dess Executive Committee åren 1994-95.

ULI är representerad i AM/FM-GIS Nordic Regions styrelse och utgör sedan 1998 valberedning för den svenska delen av AM/FM.

Utbildning

I avsaknad av en bok på svenska i ämnet beslutade ULI ta fram läroboken Introduktion till GIS. Boken kom ut i början av 1995 efter ca 18 månaders förarbete och har på 4 år sålts i ca 5000 ex.

Under 1997 påbörjades förarbetet med en mer vetenskaplig lärobok i Geografisk informationsteknik för 10-poängskurserna på universitet och högskolor och ytterligare en bok med arbetsnamnet (G)IT management diskuteras i ULIs styrelse.

ULI har producerat en rad rapporter som bl a används i utbildningssammanhang:

- GIT i Kalmar, Folke Sundberg, ULI 1998:1
- Kostnads/nyttoanalyser av GIS-projekt, Katarina Lindgren, Eken & Arken, ULI 1997:1
- GIS i Sverige 1997, ULI 1997:2
- GIS i Sverige 1995, ULI 1996:1
- Utbytet av geografiska data, Översiktlig kartläggning och analys av informationsflödet mellan förvaltningsnivåerna, Nationella SamGIS-gruppen 1994-01-25
- Swedish R & D in GIS 1991, ULI 1992:2
- Handlingsprogram för forskning och utveckling inom geografiska informationssystem, ULI 1992:2

- Införande av GIS, samlade erfarenheter och råd om införande av GIS i en organisation, ULI 1991:1
- GIS-programvaror, ULI 1991:2
- GIS i Sverige 1991, ULI 1991:3
- GIS i Sverige 1989, ULI 1990:5
- The Swedish Standardization project within the field of GIS, ULI 1990:6
- GIS för hantering och analys av information om naturförhållanden, Specialnummer av Svensk Lantmäteritidskrift 1989:1
- Standardisering inom området landskapsinformation, Förslag till organisationsstruktur och handlingsprogram, januari 1989
- Program för GPS-verksamheten i Sverige med tonvikt på stationär positionering. Svenska GPS-gruppen och ULI, LMV-rapport 1988:19
- Research and Development within the field of Geographic Information Systems in Sweden, National Report October 1988
- Geografiska informationssystem till stöd för fysisk planering, Specialnummer av Svensk Lantmäteritidskrift 1987:4-5
- Program för Forskning och utveckling inom området landskapsinformation, AgLinFoU september 1986

Utbildning har även bedrivits i form av höstmöten och andra konferenser/seminarier. De viktigaste av dessa arrangerade av ULI framgår av följande tabell:

År	Form	Tema	Plats	Deltagare	Medarrang
1987	Höstmöte	GIS i fysisk planering	Stockholm	100	
1988	Seminarium	Standardisering	Högbo	24	
1988	Höstmöte	GIS för...naturförhållanden	Ultuna	170	SGU
1989	Höstmöte	GIS	Gävle	164	
1990	Konferens	Dataförsörjning till GIS	Ronneby	198	AM/FM
1991	Höstmöte	Samspel mellan...FoU..GIS	Borlänge	164	
1992	Höstmöte	Svensk marknadsplats för GI..	Göteborg	200	
1993	Seminarium	GIS för dynamisk tillämpning	Linköping	30	
1993	Höstmöte	Info som strategisk resurs	Karlstad	160	
1994	Konferens	GIS-erfarenheter och framtid	Kiruna	400	AM/FM
1995	Höstmöte		Örebro	223	
1996	Seminarium	FörsvarsGIS	Täby	160	AM/FM
1996	Höstmöte	10-års jubileum	Gävle	200	
1997	Höstmöte		Linköping	210	
1998	2 Seminarier	Metadata	Stockholm	2*40	
1998	Höstmöte		Sundsvall	219	

De första åren lämnades rapporter från höstmötena i ULI-information och från 1996 i form av särskild konferensdokumentation som delas ut under konferensen.

ULI har även deltagit som talare och/eller åhörare i en lång rad konferenser/seminarier arrangerade av andra.

Information

Medlemstidningen ULI information började ges ut 1987 och har sedan dess utkommit fyra gånger per år. I början var ULI information ett till formen ganska anspråkslöst medlemsblad som senare vid några tillfällen fått förnyad utformning. Sidantalet har hållit sig tämligen konstant kring 24.

ULI informerar även via andras tidningar.

<http://uli.se>

ULIs hemsida på Internet öppnades våren 1996 och två år senare knöts ett konferenssystem till denna. Hemsidan fick ca 12000 besök de första två åren och bedöms bli den viktigaste informationsvägen från ULI. Här finns register över medlemmar, GIS-föreningar, dataleverantörer och systemleverantörer, kalendarium över konferenser mm. Sedan 1997 redovisas även ULIs rapporter i sin helhet under hemsidan.

Konferenssystemet har efter några månaders provdrift ännu inte särskilt många besök.

Medlemmar

Antalet medlemmar steg de första åren och har sedan 1992 varit tämligen konstant, en sammanställning över antalet medlemmar respektive halvårsskifte nedbrutet på olika kategorier redovisas i tabellen nedan:

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
FoU-institutioner	4	7	8	8	11	11	11	14	15	15	16	16
Statliga myndigheter	15	15	18	21	23	25	25	24	23	24	16	16
Länsstyrelser	7	14	16	16	17	19	20	21	21	21	12	12
Länslantmäterimyndigheter											14	13
Kommuner	3	12	20	24	31	36	37	38	39	39	36	34
Företag	3	8	13	15	16	20	17	16	14	15	22	27
Samordningsorgan etc	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
SamGISföreningar											3	5
Övriga	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	3
Summa	36	61	80	89	103	116	115	118	117	119	122	126

Statliga myndigheter och företag utgör medlemskategori 1, övriga kategori 2. Från 1998 infördes en tredje kategori för mindre företag. Årsavgifterna är sedan starten 15000 kr för kategori 1, 4000 kr för kategori 2 och mellan 2000 och 15000 för kategori 3.

Styrelse

ULIs styrelse har under åren aktivt påverkat ULIs arbete. Den har varit sammansatt av representanter från högskolor, statliga och kommunala myndigheter och offentliga och privata företag. En tabell över styrelsens ordföranden, ledamöter och suppleanter redovisas nedan

Ordföranden	Period
Jim Widmark, Lantmäteriverket	1986-09-01--1992-06-30
Lars Ottoson, Lantmäteriverket	1992-07-01--1994-06-30
Arne Santesson, Svenska Kommunförbundet	1994-07-01--1995-06-30
Wilhelm Dietrichson, Naturvårdsverket	1995-07-01--1997-12-31
Björn Risby, pcSKOG AB	1998-01-01--

Ledamöter och suppleanter

Kennert Torlegård, KTH-fotogrammetri	1986-09-01--1993-06-30
Hans Hauska, KTH, Centrum för Geoinformatik	1995-07-01--1999-12-31
Torleiv Orhaug, FOA	1986-09-01--1989-06-30
Anders Wellving, FOA	1989-07-01--1991-06-30
Erland Jungert, FOA	1991-07-01--1997-06-30
Lennart Olsson, Lunds universitet	1997-06-30--1999-12-31
Leif Wastenson, Stockholms universitet	1986-09-01--1992-06-30
Mats Söderberg, Forsvarsmakten	1997-06-30--1999-12-31
Lars Ottoson, Lantmäteriverket	1986-09-01--1992-06-30
Ulf Sandgren, Lantmäteriverket	1994-07-01--1998-12-31
Wilhelm Dietrichson, Naturvårdsverket	1991-07-01--1995-06-30
Sten-Åke Hallén, SCB	1986-09-01--1991-06-30
Börje Bergman, SGU	1986-09-01--1988-12-31
Harald Berner, SGU	1994-07-01--1998-12-31
Sune Sohlberg, Skogsstyrelsen	1986-09-01--1991-06-30
Hans Banck, Skogsstyrelsen	1992-07-01--1998-12-31
Lars Bergfalk, Vägverket	1989-01-01--1991-06-30
Stig Sjöberg, Vägverket	1991-07-01--1994-06-30
Leif Adolfsson, Vägverket	1994-07-01--1996-06-30
Lars Lindqvist, Vägverket	1996-07-01--1998-12-31
Gösta Pellbäck, Svenska Kommunförbundet	1986-09-01--1994-06-30
Torsten Hökby, Svenska Kommunförbundet	1997-06-30--1999-12-31
Sven Palmqvist, Halmstads kommun	1997-06-30--1999-12-31
Arne Santesson, Malmö stad	1991-07-01--1994-06-30
Hans Sandler, Stockholms stadsbyggnadskontor	1995-07-01--1997-12-31
Anders Ekengren, Västerås kommun	1992-07-01--1994-06-30
Kerstin Enaeus, Västerås kommun	1994-07-01--1998-12-31
Björn Risby, ESRI AB	1993-07-01--1997-12-31
Anders Östman, Intergraph / Luleå teknisk högskola	1989-07-01--1995-06-30
Malte Widerberg, Kjessler & Mannerstråle AB	1990-07-01--1996-06-30
Sven Åberg, Kjessler & Mannerstråle AB	1996-07-01--1997-06-30
Stefan Zenker, Rymdbolaget	1986-09-01--1990-06-30
Börje Larsson, Televerket	1986-09-01--1988-06-30
Kjell Öhman, Televerket	1988-07-01--1991-06-30
Göran Roos, Televerket/Telia	1991-07-01--1996-06-30
Einar Rehlund, VIAK AB	1986-09-01--1989-06-30
Jan Zakariasson, VBB VIAK AB	1997-06-30--1998-12-31

Kansli

ULIs kansli har sedan begynnelsen varit lokaliserat till Lantmäteriverkets lokaler i Gävle och verket har varit formell arbetsgivare åt kanslipersonalen. Christina Wallström har varit med från början och står för kontinuiteten i ULI. Kanslichefer, sekreterare och vikarierande sekreterare har under åren utgjorts av:

Clas-Göran Persson	1986-09-01--1989-09-30
Torbjörn Cederholm	1989-10-01--1990-08-31
Ulf Sandgren	1990-09-01--1993-09-30
Folke Sundberg	1993-10-01--1995-12-31
Lars Hansen	1996-01-01--
Christina Wallström	1986-09-01--
Hanne Bothen	1989-05-01--1990-10-30
Monica Östlin	1992-10-01--1994-03-01

Ekonomi

På senare år kostar ULIs kansli ungefär 1,3 mkr som till 70 % täcks av medlemsavgifter och resten av statliga bidrag. Konferensverksamheten ger ett visst överskott och publikationsverksamheten motsvarande underskott.

ULIs stanlifinansiärer tillskjuter ca 2,5 mkr som oavkortat vidarebefordras till STG.

Framtid

När en ny ordförande tillträder brukar styrelsen se över ULIs verksamhet. Så har skett även inför årsmötet 1998 och styrelsen kommer att föreslå att ULI inom sitt verksamhetsfält arbetar med nedan förtecknade frågor med tyngdpunkten på de två första:

Kompetensutveckling:	Ny lärobok i GIT, bok om (G)IT management, rapporter med Goda Exempel, höstmöten och seminarier.
Informationsförmedling:	Utveckla hemsidan på Internet och kvartalstidningen.
Dataförsörjning:	Stödja Stanliprojektet och vara opinionsbildare
Teknik och FoU:	Verka för god metadatastruktur, informera om pågående FoU, utreda test av GI och GIS.
Råd och rekommendationer:	Utreda om ULI skall verka för standardavtal vid upphandling, råd avseende nyttjanderätt av GI samt etiska regler för spridning och användning av GI.

Tidigare utgivna rapporter

1988:1

Program för GPS-verksamheten i Sverige

LMV-rapport
1988:19

1988:2

Research and Development within the
Field of Geographic Information Systems in Sweden

Gävle 1988

1989:3

Standardisering inom området landskapsinformation

Stockholm/
Gävle 1989

1989:4

Geografiska informationssystem

Gävle 1989

1990:5

GIS i Sverige

Gävle 1990

1990:6

The Swedish Standardization Project within in the Field of GIS

Gävle 1990

1991:1

Införande av GIS

Gävle 1991

1991:2

GIS programvaror

Gävle 1991

1991:3

GIS-användning i Sverige

Gävle 1991

1992:1

Swedish R&D in GIS 1991

Gävle 1992

1992:2

Handlingsprogram för forskning och utveckling inom
geografiska informationssystem

Gävle 1992

1995

Bok - Introduktion till GIS. ISBN: 91-630-3245-7

Gävle 1995

1996:1

GIS i Sverige 1995

Gävle 1996

1997:1

Kostnads/nyttoanalyser av GIS projekt

Gävle 1997

1997:2

GIS i Sverige 1997

Gävle 1997

1998:1

GIT i Kalmar

Gävle 1998

ULI

Utvecklingsrådet för landskapsinformation

ULI är en ideell förening som verkar för effektivare användning av landskapsinformation.

ULI leds av en styrelse och har ett kansli som sköter den löpande verksamheten. Föreningen är öppen för svenska organisationer. Verksamheten finansieras främst genom medlemsavgifter.

Föreningens kansli:

Lars Hansen, Christina Wallström

ULI, 801 82 Gävle. Tel: 026-63 30 95. Fax: 026-61 32 77

E-post: uli@uli.se. Hemsida: www.uli.se